

Comunicarea Comisiei Europene privind revizuirea politicii comerciale a Uniunii Europene - O politică comercială deschisă, sustenabilă și asertivă

Politica comercială comună reprezintă un instrument important în politica economică a Uniunii Europene, dar și în politica sa externă, prin influența pe care economia UE o exercită asupra altor parteneri terți. Având în vedere rolul acesteia în sprijinirea dezvoltării economice a statelor membre, în promovarea valorilor, principiilor și priorităților europene agreate odată cu preluarea mandatului de către noua Comisie Europeană, dar și impactul pandemiei COVID-19 asupra comerțului internațional, **procesul de revizuire a politicii comerciale comune este esențial pentru stabilirea unor priorități adecvate noilor realități.**

De la publicarea precedentei strategii a UE în domeniu, în anul 2015, intitulată *Trade for all*, cadrul relațiilor comerciale internaționale a evoluat semnificativ, iar tendințele deja conturate în această perioadă au fost amplificate de criza inițiată odată cu răspândirea pandemiei COVID-19.

Tensiunile comerciale internaționale, răspândirea practicilor neloiale și a protecționismului, diminuarea rolului Organizației Mondiale a Comerțului (OMC) ca pilon al sistemului comercial multilateral bazat pe reguli și extinderea practicilor de utilizare a politicii comerciale în scopul obținerii unor avantaje geopolitice au fost exacerbate și scoase în evidență de criza economică și de sănătate prin care trecem. De asemenea, preocupările UE privind consolidarea noului model de creștere economică durabilă, conform obiectivelor de mediu, digitale și din alte domenii sectoriale, reprezintă premise suplimentare care justifică necesitatea unei politici comerciale comune revizuite.

În plus, în conturarea noii strategii comerciale a UE au fost luate în considerare evoluțiile preconizate pe termen mediu și lung, fiind astfel creionată pentru a răspunde acestor așteptări. Creșterea economică a UE va fi eclipsată de cea înregistrată în alte regiuni, OCDE preconizând că 85% din creșterea PIB-ului global va fi înregistrată în afara UE în 2024, China și regiunea Asia-Pacific în general fiind printre cele mai dinamice în acest sens. Natura comerțului internațional va fi notabil modificată în cursul acestui deceniu, prin creșterea importanței comerțului cu servicii, inclusiv în lanțurile globale de aprovizionare în comerțul cu bunuri, prin încorporarea acestora în produsele comercializate. În congruență cu alte politici sectoriale ale UE, a fost luată în considerare dezvoltarea accelerată a tranziției digitale, dar și impactul activității umane asupra mediului înconjurător și schimbările climatice generate, politici prioritare pentru UE și statele membre atât pe plan intern, cât și extern.

I. Procesul de elaborare a strategiei revizuite a UE în domeniul politicii comerciale

Comisia Europeană a lansat un proces amplu de consultări în 16 iunie 2020, până la termenul limită de 15 noiembrie 2020 fiind transmise 414 contribuții scrise, din 22 de state membre UE, inclusiv România, din partea societății civile, a cetățenilor și reprezentanților mediului de afaceri.

Acest proces de consultare a fost complementat de organizarea unor dezbateri publice în statele membre, inclusiv în România, prin intermediul Reprezentanței Comisiei Europene, dar

MINISTERUL ECONOMIEI,
ANTREPRENORIATULUI
ȘI TURISMULUI

și de contribuțiile primite din partea Parlamentului European, care a adoptat o rezoluție în acest sens în luna noiembrie 2020. Rezultatul acestor demersuri a fost concretizat prin adoptarea Comunicării Comisiei Europene privind revizuirea politicii comerciale comune din 18 februarie 2021.

Ministerul Economiei, Antreprenoriatului și Turismului a transmis o contribuție extensivă în luna noiembrie 2020, circulând o versiune sintetică a acesteia și statelor membre înaintea publicării Comunicării Comisiei. De asemenea, a contribuit la răspunsul formulat de Senatul României ca reacție la procesul de consultare desfășurat în 2020.

Contribuția României a fost astfel structurată pentru a răspunde întrebărilor vizate în nota de consultare publicată în luna iunie 2020, care pune accentul pe operaționalizarea unui model de autonomie strategică deschisă, reformarea Organizației Mondiale a Comerțului (OMC), crearea de oportunități comerciale globale pentru întreprinderi, în special pentru întreprinderile mici și mijlocii, consolidarea relațiilor comerciale și de investiții cu principalii parteneri comerciali și maximizarea contribuției politicii comerciale la abordarea schimbărilor climatice și a dezvoltării durabile.

II. Principiile și direcțiile de acțiune prevăzute în Comunicarea Comisiei Europene

În termeni de principii și direcții de acțiune incluse în Comunicarea Comisiei Europene privind revizuirea politicii comerciale comune, rezultate ca urmare a procesului de consultare descris anterior, se remarcă două secțiuni (elaborarea conceptului de autonomie strategică deschisă și obiectivele pe termen mediu ale politicii comerciale comune) și o anexă complementară, dedicată priorităților în plan multilateral, vizând reforma și modernizarea Organizației Mondiale a Comerțului.

Autonomia strategică deschisă în politica comercială comună

Definiția operațională a autonomiei strategice deschise, concept care va determina direcția de acțiune a politicii comerciale comune, scoate în evidență *„abilitatea UE de a face alegeri independente și de a modela lumea din jurul său prin leadership și angajament, reflectând interesele și valorile sale”*. Astfel, se dorește crearea unei conexiuni mai puternice între dimensiunea internă și cea externă a politicilor, obiectivelor și intereselor UE în diferite domenii, politica comercială comună fiind un instrument pentru potențarea acestora în plan global.

Pentru a evita interpretarea într-o cheie protecționistă a conceptului de autonomie strategică deschisă, aceasta este caracterizată de 3 aspecte definitorii care scot în evidență:

- **deschiderea** economiei UE și promovarea comerțului liber și echitabil, ca opțiune strategică, în sprijinirea competitivității companiilor europene și a creării unor lanțuri globale de valori diversificate și reziliente;
- **sustenabilitatea** și echitatea printr-o conduită responsabilă în comerțul internațional, reflectând obiectivele de mediu ale UE adoptate prin Pactul Ecologic European;
- **asertivitatea** și cooperarea pentru aplicarea regulilor existente, în același timp UE fiind pregătită să își apere și să își promoveze interesele în mod unilateral dacă este nevoie.

Pe lângă promovarea comerțului liber și urmărirea obiectivelor de creare a unor lanțuri globale de valori reziliente este detaliată și contribuția politicii comerciale comune în promovarea intereselor geopolitice ale UE. Primul aspect menționat este promovarea multilateralismului și implicit referința la anexa privind reforma și modernizarea

MINISTERUL ECONOMIEI,
ANTREPRENORIATULUI
ȘI TURISMULUI

Organizației Mondiale a Comerțului, ca pilon al sistemului multilateral comercial bazat pe reguli. Având în vedere noul mediu internațional multipolar, pentru avansarea acestui deziderat este necesară cooperarea cu principalii parteneri care împărtășesc viziunea UE, în special cu noua administrație a SUA. Primul test în această direcție va fi cea de-a 12-a Conferință Ministerială a OMC, din luna decembrie 2021, în anexa Comunicării Comisiei fiind detaliate principalele obiective urmărite.

Obiectivele vizate pentru cea de-a 12-a Conferință Ministerială a OMC

Conferința Ministerială a OMC din decembrie 2021 (CM12) va reprezenta un moment important pentru procesul de reformă și modernizare al organizației, obiectivele prevăzute în anexa Comunicării Comisiei Europene vizând atât posibile livrabile, cât și inițiative care ar putea fi lansate cu această ocazie pentru dezvoltarea agendei de reformă.

Activitatea privind comerțul și sănătatea, subvențiile pentru pescuit și reforma sistemului de soluționare a diferendelor, cu accent asupra Organului de Apel, va fi intensificată în pregătirea CM12, în plus fiind urmărite o serie de rezultate vizând:

- revigorarea activității OMC în domeniul comerțului și mediului înconjurător și includerea mai pregnantă a acestor aspecte în activitatea organizației;
- inițierea lucrărilor între statele interesate cu privire la dezvoltarea unui set de reglementări privind neutralitatea concurențială, inclusiv modernizarea disciplinelor vizând subvențiile industriale;
- obținerea unor progrese substanțiale în cadrul inițiativelor plurilaterale privind comerțul electronic și facilitarea investițiilor și eventuala încheiere a negocierilor în cadrul inițiativei plurilaterale cuprinzând reglementările interne privind comerțul cu servicii;
- extinderea aplicării moratoriului privind comerțul electronic și a celui vizând acordul TRIPS;
- îmbunătățirea modului de lucru al OMC, prin agreearea unor principii orizontale, precum transparența notificărilor;
- agreearea unui pachet privind transparența în domeniul agriculturii, precum și restricțiile la exportul de bunuri agricole; posibil și adoptarea inițiativei privind exceptarea Programului Mondial Alimentar de la restricțiile la export.

De asemenea, va fi promovată adoptarea unei Declarații Ministeriale privind angajamentul politic al membrilor pentru reforma organizației și eventuala înființare a unui Grup de lucru privind reforma OMC, responsabil de coordonarea acestor lucrări, cu scopul obținerii unor rezultate în unele domenii vizate de procesul de reformă.

De asemenea, sunt scoase în evidență relațiile comerciale cu diferite state și regiuni, consolidarea relațiilor transatlantice fiind primul obiectiv menționat în această secțiune, având în vedere parteneriatul UE - SUA fondat în baza tradiției, intereselor și valorilor comune, precum și potențialul dezvoltării cooperării bilaterale pentru reforma OMC, facilitarea și accelerarea tranziției digitale și ecologice, dar și extinderea domeniilor de colaborare. Relațiile comerciale și de investiții UE - China reprezintă o provocare pentru perioada următoare, din perspectiva necesității reechilibrării acestora, fiind în același timp importante pentru recuperarea economică a UE. În acest context, Acordul Cuprinzător privind Investițiile UE - China reprezintă un instrument în strategia UE față de China, implementarea acestuia ulterior ratificării contribuind la promovarea intereselor UE. Strategia evidențiază și

MINISTERUL ECONOMIEI,
ANTREPRENORIATULUI
ȘI TURISMULUI

atenția acordată **consolidării relațiilor cu țările din vecinătate**, precum și **aprofundării angajamentului UE în relație cu statele africane**. În încheiere, este menționată necesitatea de diversificare a relațiilor comerciale și de construire de alianțe cu parteneri *like-minded*, în special din **regiunea Asia-Pacific și America Latină și Caraibe**, inclusiv prin intermediul rețelei de acorduri de comerț liber și utilizarea acestor acorduri ca platforme pentru intensificarea cooperării.

Obiectivele pe termen mediu ale politicii comerciale comune

Pornind de la 3 obiective cu caracter general, enunțate în argumentarea obiectivelor pe termen mediu ale politicii comerciale comune, sunt propuse 6 direcții de acțiune și o serie de acțiuni privind fiecare dintre acestea. Cele 3 obiective vizează: *I) sprijinirea recuperării economice a UE și a transformării economiei europene în conformitate cu obiectivele digitale și de mediu; II) modelarea regulilor globale pentru contribuirea la un proces de globalizare mai durabil și echitabil; și III) creșterea capacității UE de a-și urmări interesele și de a obține drepturile care-i revin, inclusiv în mod autonom când este cazul.*

Aceste obiective reflectă modelul de autonomie strategică deschisă bazată pe deschidere, sustenabilitate și asertivitate, urmând să fie promovate prin cele 6 direcții de acțiune, fiecare incluzând o serie de obiective specifice:

1. Reforma Organizației Mondiale a Comerțului în toate cele 3 funcții esențiale ale acesteia (soluționarea diferendelor, negociere și monitorizarea și implementarea normelor agreate)

- Adoptarea unui prim set de reforme OMC cu accent asupra creșterii contribuției organizației la dezvoltarea durabilă și inițierea negocierilor privind întărirea normelor existente pentru combaterea concurenței neloiale cauzată de intervenția excesivă a statului în economie. De asemenea, va fi promovată cooperarea transatlantică privind reforma OMC.
- Restabilirea unui sistem de soluționare a diferendelor funcțional, cu un Organ de Apel reformat.

2. Sprijinirea tranziției ecologice și promovarea unor lanțuri de valori responsabile și durabile

- Continuarea și avansarea inițiativelor pentru introducerea aspectelor vizând clima și dezvoltarea durabilă în activitatea OMC.
- Obținerea unor angajamente privind neutralitatea climatică din partea membrilor G20 și consolidarea cooperării privind alte aspecte incluse în Pactul Ecologic European, precum biodiversitatea, politica alimentară durabilă, poluarea și economia circulară. De asemenea, propunerea ca Acordul de la Paris privind schimbările climatice să fie implementarea acestuia să devină element esențial al viitoarelor acorduri de comerț liber.
- Îmbunătățirea implementării capitolelor vizând comerțul și dezvoltarea durabilă din acordurile de comerț liber, prin revizuirea Planului de Acțiune în 15 puncte în 2021. Rezultatul acestui proces de revizuire va fi integrat în negocierile în curs și viitoare.
- Promovarea unor lanțuri de valori durabile și responsabile prin propunerea unui mecanism obligatoriu de *due diligence*, care să includă restricționarea importurilor de produse realizate prin intermediul muncii forțate. Până la adoptarea unei inițiative legislative, va

MINISTERUL ECONOMIEI,
ANTREPRENORIALULUI
ȘI TURISMULUI

fi elaborat un ghid pentru companii, cu scopul sprijinirii acestora în respectarea principiilor internaționale de *due diligence*.

3. Promovarea tranziției digitale și a comerțului cu servicii

- Promovarea încheierii rapide a unui acord OMC privind comerțul electronic, care să includă norme privind fluxul datelor, în conformitate cu legislația UE privind protecția datelor, acord care să asigure, totodată, un nivel ridicat de protecție a consumatorilor.
- Explorarea cooperării, cu alți parteneri *like-minded*, în materie de reglementare privind aspecte circumscrise comerțului electronic.

4. Consolidarea impactului normativ al UE

- Dezvoltarea dialogului cu parteneri *like-minded* privind reglementarea internațională în domenii strategice pentru competitivitatea UE. Pentru aceasta, va fi necesară identificarea timpurie a domeniilor strategice și promovarea unui dialog strâns, inclusiv în relație cu organizațiile internaționale de standardizare.
- Dezvoltarea unui parteneriat transatlantic privind transformarea ecologică și digitală a economiilor UE și SUA, inclusiv prin stabilirea unui Comitet UE - SUA privind Comerțul și Tehnologia.

5. Dezvoltarea parteneriatelor UE cu vecinătatea sa și cu Africa

- Aprofundarea relațiilor comerciale și economice cu alte state din Europa, inclusiv Balcanii de Vest și statele care au încheiat DCFTAs cu UE (Republica Moldova, Ucraina, Georgia), punând accentul asupra cooperării în materie de reglementare privind tranziția digitală și ecologică. De asemenea, modernizarea relațiilor comerciale și de investiții cu statele din Vecinătatea Sudică interesate în dezvoltarea unei integrări mai aprofundate cu UE.
- Consolidarea angajamentului în relație cu statele africane prin dezvoltarea dialogului politic și a cooperării cu Uniunea Africană și statele sale membre, inclusiv pentru implementarea AfCFTA și implicarea sectorului privat și promovarea unor standarde comune pentru dezvoltarea integrării regionale și continentale; prin aprofundarea și extinderea scopului acordurilor comerciale existente în relație cu regiunile de dezvoltare din Africa și întărirea dimensiunii dezvoltării durabile în cadrul acestora; explorarea posibilității de stabilire a unor conexiuni între diferitele acorduri comerciale în relație cu statele africane, de exemplu prin agreearea unor reguli de origine armonizate; și explorarea negocierilor pentru agreearea unor acorduri privind promovarea investițiilor durabile în Africa și Vecinătatea Sudică.

6. Întărirea accentului asupra punerii în aplicare a acordurilor de comerț liber în vigoare și asigurarea unor condiții de concurență echitabilă pentru companiile europene

- Consolidarea parteneriatelor UE cu principalele regiuni emergente - Asia-Pacific și America Latină - și crearea condițiilor necesare pentru încheierea și ratificarea acordurilor comerciale bilaterale restante.
- Utilizarea pe deplin a prerogativelor directorului general adjunct responsabil cu implementarea și punerea în aplicare a angajamentelor comerciale (*Chief Trade Enforcement Officer*) cu scopul maximizării beneficiilor pentru companii, în particular

MINISTERUL ECONOMIEI,
ANTREPRENORIATULUI
ȘI TURISMULUI

IMM-uri, și pentru eliminarea obstacolelor în calea punerii în aplicare a acordurilor, inclusiv în domeniul comerțului și dezvoltării durabile.

- Întărirea instrumentarului UE pentru confruntarea cu noile provocări și pentru protejarea companiilor și a cetățenilor europeni față de practicile neloiale, inclusiv prin pregătirea unui instrument anti-coerțiție. De asemenea, vor fi explorate opțiuni pentru creionarea unei strategii a UE privind creditele la export.
- Dezvoltarea unor noi instrumente on-line pentru sprijinirea companiilor UE, în particular a IMM-urilor.

Concluziile Comunicării reiau obiectivele deja prezentate pentru a scoate în evidență faptul că politica comercială comună trebuie să fie adaptată provocărilor contemporane și așteptărilor cetățenilor și companiilor europene, reflectând în același timp orientarea către susținerea tranziției ecologice și digitale necesară pentru transformarea economiei UE în conformitate cu celelalte strategii sectoriale europene.

III. Inițierea dezbaterilor la nivelul Consiliului UE privind revizuirea politicii comerciale, în vederea pregătirii unor Concluzii ale Consiliului

Ca urmare a publicării Comunicării Comisiei în 18 februarie 2021, a avut loc o primă **dezbateră** a miniștrilor responsabili de comerțul internațional din statele membre, prin organizarea unei reuniuni informale a Consiliului Afaceri Externe - Comerț, în 2 martie 2021.

În continuare, Președinția portugheză a Consiliului UE va pregăti o serie de Concluzii ale Consiliului ca răspuns la această Comunicare, scopul urmărit fiind adoptarea acestora în cadrul unei reuniuni a Consiliului Afaceri Externe - Comerț programată pentru data de 20 mai 2021. Concluziile Consiliului vor fi dezbătute în cadrul Comitetului de Politică Comercială pentru pregătirea acestora în vederea adoptării cu ocazia reuniunii din luna mai a Consiliului UE. De asemenea, Parlamentul European va analiza Comunicarea Comisiei și probabil va adopta propria rezoluția ca reacție la aceasta.

Un alt aspect important pe termen mediu și lung este **comunicarea publică privind politica comercială comună**, având în vedere interesul societății civile pentru implicarea în elaborarea politicilor în domeniu, interes evidențiat cu ocazia Eurobarometrului din 2019 privind percepția publicului asupra politicii comerciale a UE.